

Άγ. Συμεών Θεσσαλονίκης, ένας μεγάλος Πατέρας της Εκκλησίας

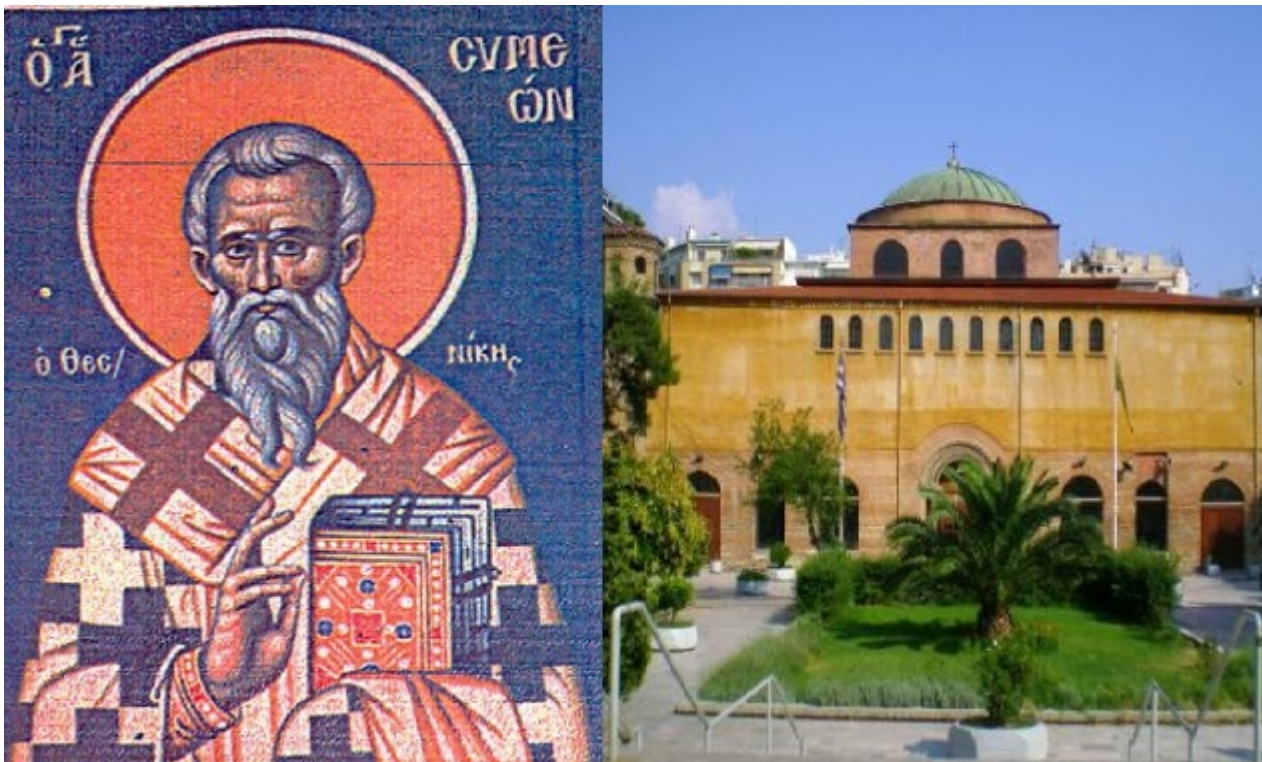
/ [Πεμπτούσία](#)

Image not found or type unknown

Άγιος Συμεών Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης (+15 Σεπτεμβρίου 1429)

Ο Άγιος Συμεών Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης υπήρξε μία από τις σημαντικότερες μορφές της Ορθόδοξης Εκκλησίας κατά την Υστεροβυζαντινή Περίοδο και ορόσημο για τη Θεία Λατρεία. Για τον βίο του Αγίου έχουμε λιγιστές πληροφορίες. Η γέννησή του τοποθετείται στο β' μισό του ΙΔ' αιώνα. Η καταγωγή του είναι Κωνσταντινουπολίτικη. Προφανώς το όνομα Συμεών αποτελεί το μοναχικό όνομά του. Το κοσμικό όνομά του δεν το γνωρίζουμε. Πριν από την εκλογή του στην αρχιερατική διακονία, εγκαταβιούσε ως ιερομόναχος σε μονή της γενέτειράς του. Συνδεόταν στενά με τους αδελφούς Ξανθόπουλους και τη μοναστική αδελφότητα, την οποία είχαν ιδρύσει στη Βασιλεύουσα. Πιθανότατα να ανήκε σε αυτή.

Η παιδεία που κατείχε ήταν κατά βάση θεολογική και εκκλησιαστική. Από τα έργα του δεν αναδεικνύεται ως έμπειρος γνώστης του φιλοσοφικού λόγου και της εν

γένει θύραθεν παιδείας. Όμως, γνωρίζει σε άριστο βαθμό τα θεολογικά γράμματα και κυρίως ό,τι σχετίζεται με τη λατρεία της Εκκλησίας. Η εποχή που έζησε και έδρασε ο Άγιος ήταν δύσκολη, τόσο για την Ορθόδοξη Εκκλησία, όσο και για την από καιρό παραπαίουσα Βυζαντινή Αυτοκρατορία. Αποτελεί μία εποχή όπου η οξύτητα μεταξύ Ορθοδοξίας και Ρωμαιοκαθολικισμού έχει φτάσει στο αποκορύφωμά της.

Μεταξύ των ετών 1410 και 1418 εκλέγεται Αρχιεπίσκοπος στον επισκοπικό θρόνο της συμβασιλεύουσας Θεσσαλονίκης. Η εις επίσκοπο χειροτονία του τελείται στην Κωνσταντινούπολη, σύμφωνα και με την κρατούσα για τους αρχιερείς που υπάγονται στο Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως τάξη. Μετέπειτα μεταβαίνει στην επαρχία του για να ενθρονιστεί. Η ενθρόνισή του γίνεται μετά από ικανό χρονικό διάστημα, εξαιτίας ποικίλων συγκυριακών δυσχερειών. Η αίσθηση αδυναμίας στην επιτέλεση του έργου που του ανέθεσε η Εκκλησία είναι φανερή. Η ταπεινότητά του είναι χαρακτηριστική. Αντιπροσωπευτικό δείγμα η φρασεολογία των υπογραφών του σε έγγραφα επί αρχιερατείας του.

Η αρχιερατεία του Αγίου σημαδεύει και το τέλος της βυζαντινής κυριαρχίας της πόλης. Αφενός, στα μέσα της ποιμαντορίας του (1423) η Θεσσαλονίκη κατακτάται από τους Βενετούς. Αφετέρου, έξι μήνες μετά την προς Κύριο εκδημία του (+Σεπτέμβριος 1429) αρχίζει για την ιστορία της πόλης η μακρά περίοδος του οθωμανικού ζυγού (29.3.1430 - 26.10.1912).

Ως Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης διακρίνεται για τη στενή επαφή του με την Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως. Η δράση του στη Μακεδονική γη ήταν καθοριστική. Αυτή μπορεί να περιγραφεί σε τρία σημεία. Πρώτο, η δια λόγου και γραφίδας διδασκαλία του. Εκτός από την προφορική διδασκαλία της Ορθόδοξης Πίστης, κατέλειπε πλειάδα ποιμαντικών επιστολών, πολλές εκ των οποίων απευθύνονταν και πέρα των ορίων της επαρχίας του, όπως για παράδειγμα στην Κρήτη. Δεύτερον, η μέριμνά του για τους φτωχούς και χειμαζόμενους αδελφούς. Σε μία περίοδο χαρακτηριζόμενη από παρακμή και αβεβαιότητα, η φιλανθρωπική δράση του Αγίου υπήρξε σημαντικότερη. Τρίτον, η φροντίδα του για την αναγέννηση της λειτουργικής ζωής και ευταξίας της επισκοπικής περιφέρειάς του. Τα λατρευτικά του ενδιαφέροντα είναι έκδηλα στα έργα του, πλείστα των οποίων είναι λειτουργικής φύσεως.

Την ποιμαντορία του στον επισκοπικό θρόνο της Θεσσαλονίκης μπορούμε να τη διακρίνουμε σε δύο περιόδους. Η πρώτη περίοδος (1416/7 - 1423) αποτελεί την ειρηνική περίοδο εντός του Βυζαντινού Κράτους, δηλαδή τα έτη από την ενθρόνισή του ως την βενετική κατάληψη της πόλης. Η δεύτερη περίοδος (1423 - 1429) συνιστά την υπό βενετική κυριαρχία ποιμαντορία του, με τελικό ορόσημο

την κοίμησή του. Αναφορικά με την ξένη κατοχή της πόλης, ο Άγιος φαίνεται να προτιμά συμβατικά τη βενετική επικυριαρχία αντί για την οθωμανική υποδούλωση. Θεωρεί την υπό των Οθωμανών κατάκτηση ασύμβατη με την Ορθόδοξη Χριστιανική Πίστη, καθότι οι Οθωμανοί πρεσβεύουν διαφορετική περί Θεού διδασκαλία. Φυσικά, αυτό δε σημαίνει σε καμία περίπτωση ότι επιθυμεί τη βενετική κυριαρχία, τηρώντας ανοικτά τις επιφυλάξεις του. Η πτώση της Θεσσαλονίκης σε ξένη επικυριαρχία καταλογίζεται ατυχώς στην άκαμπτη στάση του. Όμως, αυτό αποτελεί υπερβολική και ανυπόστατη αιτίαση. Ο Άγιος ήταν ακλόνητος στην ορθόδοξη διδασκαλία και σταθερός στις αξίες της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

Ο Άγιος Συμεών κοιμάται εν Κυρίω ξαφνικά περί τα μέσα του Σεπτεμβρίου 1429. Αξιοπερίεργη είναι η καθυστέρηση της αγιοκατάταξής του στο Αγιολόγιο της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας, η οποία γίνεται μόλις στις 14 Απριλίου 1981. Η μνήμη του τιμάται τη 15η Σεπτεμβρίου εκάστου έτους.

Η καθολική αναγνώριση του έργου του είναι δεδομένη σε τέτοιο βαθμό, ώστε να γίνονται αναφορές σε αυτό σαν σε έργο αγίου ανδρός από αρκετά νωρίς, ανεξάρτητα από την έλλειψη επίσημης αγιοκατάταξής του. Η ανατροφή του Αγίου στο κωνσταντινουπολίτικο θεολογικό γίγνεσθαι, αλλά και η δράση του στη Θεσσαλονίκη, την καθέδρα του επικεφαλής του ησυχασμού Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, διαπότισαν ολόκληρη την εργογραφία του. Ο άγιος Συμεών είναι πιστός θιασώτης της πατερικής παράδοσης και διδασκαλίας, χωρίς να προβαίνει σε άκριτη αναπαραγωγή της. Καταγράφει στα έργα του την προηγούμενη πατερική διδαχή μέσα από το πρίσμα της λατρευτικής πρακτικής της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Επίσης, διακατέχεται από πνεύμα τυπολογικής ελευθερίας, καθώς δεν περιορίζεται στενά στους παραδεδομένους αγιοπατερικούς ερμηνευτικούς τύπους.

Εξετάζοντας το συγγραφικό έργο του Αγίου εξ επόψεως περιεχομένου, παρατηρούμε ότι αποτελεί επιτομή των δογμάτων και της τελετουργικής πράξης της Εκκλησίας. Τα συγγράμματά του δεν εμφανίζουν άνδρα που κατέχει πολυσχιδή κοσμική σοφία. Όμως, η καλή διαχείριση της γλώσσας, σε συνδυασμό με τον υψηλό επιπέδου θεολογικό λόγο αναδεικνύουν τη μοναδικότητα της γραφίδας του. Μέσα από αυτή αναδεικνύεται μία πολυσύνθετη, δημιουργική προσωπικότητα, με έντονα τα στοιχεία της ταπείνωσης, αλλά και των ποιμαντικών ανησυχιών του. Η ορθόδοξη δογματική διδασκαλία και η εκκλησιαστική λειτουργική παράδοση αποτελούν τους δύο κύριους πυλώνες της συγγραφικής του παρακαταθήκης. Οι δύο πόλοι εμπεριέχονται στο ευρύ λειτουργικό του έργο, το οποίο αποτελεί τον μεγαλύτερο όγκο της μελέτης του.

Πρωταρχικός σκοπός της λειτουργικής συγγραφικής παραγωγής του αποτελεί η

σωστή τέλεση των ιερών ακολουθιών από τους λειτουργούς και η ορθή συμμετοχή των πιστών σε αυτές. Τα βασικότερα έργα του αποτελούν υπομνήματα ιερών ακολουθιών. Στην προσπάθεια αυτή κατέλειπε τα πληρέστερα λειτουργικά υπομνήματα. Μέσα από το έργο του μπορεί να χαρακτηριστεί ως υπομνηματιστής των ιερών ακολουθιών, ως συντάκτης τυπικού, ως συγγραφέας ευχών και, τέλος, ως υμνογράφος. Η συνεισφορά του στον κλάδο της Λειτουργικής τον καθιέρωσε ως τον κατεξοχήν εκπρόσωπο της βυζαντινής λειτουργικής ερμηνευτικής, αλλά και σύνολη η βιοτή του τον ανέδειξε άξιο πρεσβευτή και αντιλήπτορα όλων μας προς τον Κύριο.